

їхню дійсність, джерело, обставини придбання; від невідомої особи у судовому засіданні або не встановленої у ньому джерела; внаслідок застосування способів, що суперечать сучасним науковим поглядам. Схожі критерії недопустимості доказів також передбачені у ст. 105 КПК Республіки Вірменія, ст. 116 КПК Республіки Казахстан та ст. 125 КПК Туркменістану.

Отже, з метою вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України та належної реалізації принципу у правовій визначеності – необхідно врахувати позитивний досвід зазначених держав та закріпити у Кримінальному процесуальному кодексі України конкретизований перелік істотних порушень прав людини й основоположних свобод та критерії визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні.

Аріна Олексіївна НІМКО,

курсант

Навчально-наукового інституту права

та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Аліна Григорівна ГАРКУША,

доцент кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодення України відбувається в умовах війни, в зв'язку з цим деякі законодавчі акти були редаговані, для того щоб підлаштувати норми до умов воєнного стану. Одною з таких змін є – внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України. 1 травня 2022 року набрав чинності Закон України (скорочено - ЗУ) № 2201-ІХ «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану». Дані зміни, були необхідні для урегулювання діяльності правоохоронних органів в умовах війни. Закон було офіційно опубліковано 30 квітня 2022 року в газеті «Голос України», де публікуються деякі законодавчі акти. Розглянемо деякі зміни, що були внесені до Кримінального процесуального кодексу України.

Законом були внесені зміни до Кримінального процесуального кодексу України. Розглянемо зміни, які були внесені до ст. 7 КПК України. Дану статтю було доповнено частиною третьою, яка несе наступну інформацію

«Зміст та форма кримінального провадження в умовах воєнного стану повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, зазначеним у частині першій цієї статті, з урахуванням особливостей здійснення кримінального провадження, визначених розділом IX-1 цього Кодексу» [1]. Ця норма наголошує на тому, що в умовах воєнного стану, кримінальне провадження має здійснюватися на загальних засадах кримінального провадження. Нічого нового внесено не було, але дана частина статті затвердила законодавчим способом зміст та форму кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Змін зазнала також ст. 36 КПК України. Аналізуючи з КПК України в редакції від 8 березня 2022 року та в редакції від 20 травня 2022 року можна зазначити наступне, що частина 5 була викладена в наступній редакції «Генеральний прокурор (особа, яка виконує його обов'язки), керівник обласної прокуратури, їх перші заступники та заступники своєю вмотивованою постановою мають право доручити здійснення досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування, у тому числі слідчому підрозділу вищого рівня в межах одного органу, у разі неефективного досудового розслідування або за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану. Право доручати у разі неефективного досудового розслідування або за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану, іншому органу досудового розслідування здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Бюро економічної безпеки України, а також доручати Бюро економічної безпеки України розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності інших органів досудового розслідування, мають Генеральний прокурор (особа, яка виконує його обов'язки), його перший заступник, заступник. Забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, іншому органу досудового розслідування, крім випадків наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування Національного антикорупційного бюро України чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану. Право доручати здійснення досудового розслідування іншому органу за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування Національного антикорупційного бюро України чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану, має заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або Генеральний прокурор (особа, яка виконує його обов'язки). Забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого народним депутатом України,

іншим органам досудового розслідування, крім Національного антикорупційного бюро України та центрального апарату Державного бюро розслідувань відповідно до їх підслідності, визначеної цим Кодексом» [2]. Проаналізувавши редакцію, можемо зазначити, що Генеральний прокурор (особа, яка виконує його обов'язки), керівник обласної прокуратури, їх перші заступники та заступники наділені новими повноваженнями, які пов'язані з наявністю об'єктивних причин, які можуть унеможливити діяльність та функціонування відповідних органів досудового розслідування, що може означати, що деякі органи можуть перебувати в окупації, можуть бути ушкодженими або знаходяться у зоні активних бойових дій та інше.

Основною зміною КПК України є зміна назви розділу IX-1 на «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану» та зміна статті 615 КПК України. «Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури під час дії воєнного стану не може перевищувати двохсот шістнадцяти годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами статті 209 цього Кодексу». У мирний час строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесят дві години, згідно статті 211 КПК України, що означає збільшення строку затримання особи без ухвали та дає змогу покращити функціонування органів досудового розслідування в умовах воєнного стану.

«Затримана без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури особа під час дії воєнного стану не пізніше двохсот шістнадцяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до слідчого судді, суду чи керівника органу прокуратури для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу» [2].

Також, було додано декілька нових пунктів до ч. 1 ст. 615, які конкретизують особливості проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Отже, можемо зробити наступні висновки, що законодавство України, як і сама держава змінюються в умовах воєнного стану. Дані зміни дають змогу, оптимізувати функціонування органів досудового розслідування та не тільки, адже в час війни на правоохоронні органи покладається багато інших обов'язків, які допомагають зберігати правопорядок у державі. Закон України, що розглядався нами, конкретизує та координує діяльність правоохоронних органів. На нашу думку, зміни несуть позитивний внесок у такий складний час.

Перелік використаних джерел

1. Закон України № 2201-IX від 14.04.2022 року «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.